

Leiden - Toruń

2005
1

Nieuwsbrief van de Stichting Stedenband Leiden – Toruń

Wandeltochten langs de Wisła

Toegangspoort in Skłudzewo

Wandelen langs de Wisła

Bericht over de NIVON expeditie

Ten westen en noordwesten van Toruń kronkelt de Wisła noordwaarts naar de Oostzee. Omgeven door een gevarieerd landschap van polders, uiterwaarden, rivierduinen en bossen is het een verrukking om zuidwaarts van Chełmno naar Toruń te wandelen.

Vanaf 4 juli 2005 vertrekt een viertal leden van het NIVON Wandelcafé Leiden naar Polen om deze wandeltocht uit te proberen.

De wandelaars maken gebruik van reeds beschreven wandelroutes, die door de PTTK, een Poolse zustervereniging van de NIVON, zijn beschreven. De vier deelnemers, onder de bezielende leiding van Aat Smits, zullen hun tocht beginnen in de middeleeuwse Hanzestad Toruń.

Zij zullen overnachten in het Burgerhuis, waarin de stedenbandorganisatie Toruń – Leiden haar thuishaven heeft.

De tocht

Na een paar dagen zullen zij met de bus naar een andere middeleeuwse Hanzestad vertrekken, om vanuit Chełmno de wandeltocht te beginnen. De eerste overnachting vindt plaats midden op het platteland op een voor wandelaars goed geoutilleerde eco-boerderij. Daarna volgt de wandeling naar een prachtig rivierduingebied rond het dorpje Unisław. De overnachting zal eveneens op een eco-boerderij zijn. Hierna buigt de route westwaarts naar het stadje Ostromecko, bekend vanwege het bronwater dat hier te vinden is. In een barokke paleis zetelt het hoofdkantoor van deze firma. De expeditieleden zullen overnachten in het enige hotel op deze reis. Bij het hotel hoort een manege en de liefhebber kan er even paard rijden. Hiervandaan gaat de route door bossen en over rivierduinen naar Skłudzewo, een schitterend landhuis, dat

op dit moment dienst doet als cultureel centrum. Lech Warmbier, kunstenaar en pedagoog, nodigt de Toruńse schoolkinderen en volwassenen uit in deze Nieuwe Wereld, om hun fantasie te botvieren met verf, klei, kleding, dans, mime, drama en muziek. Het is de bedoeling dat men hier twee nachten blijft om de omgeving te verkennen.

De volgende etappe zal gaan naar het slot Zamek Bierzglowski. Dit voormalig slot van de Duitse Orde, klooster en seminarium, doet nu dienst als cultureel centrum, dat beheerd wordt door de Rooms Katholieke Kerk. De beheerder is priester, die elke dag voor de gelovigen uit de omliggende gehuchten en dorpen de mis celebreert. Een historische plek om te overnachten. In het heempark achter het slot bevindt zich nog een oude eik van ongeveer 250 jaar oud. De tocht gaat vervolgens door een natuurreservaat waar nog oudere eiken zich bevinden. Onderweg zijn naast de rijkdom aan natuur ook veel historische plekken te vinden, die duiden op de vele oorlogen die Polen geteisterd hebben. In graven en gedenktekenen zijn verwijzingen te vinden naar de wreedheden die in de laatste wereldoorlog hebben plaatsgevonden.

Via Barbarka, een plek midden in het bos die met haar kapel verwijst naar de Heilige Barbara, komt men weer aan de rand van Toruń. Na een wandeling van 6 tot 7 dagen komt men weer aan in het Burgerhuis aan de Wisła van de stedenband Toruń–Leiden.

Zelf zin?

Als deze try-out een succes is, zal deze wandeltocht in het komende jaar worden aangeboden aan iedereen die deze wandelroute aan den lijve wil ervaren. Uiteraard zal dit voor de NIVON leden zijn, maar vele anderen zijn eveneens welkom. Meer informatie komt vrij na deze expeditie. Via dit blad en via andere wandelkanalen zal hier bekendheid worden gegeven. Voor meer informatie:

Ton Uijl, siemcke@planet.nl

VER-LEDEN

"Heden verscheen...", zo beginnen akten die ten overstaan van bevoegde ambtenaren worden verleden. Daarmee komt vast te staan dat de daarbij aanwezigen werkelijk hebben verklaard wat in de akte is vermeld. Die uitspraken zijn dan inmiddels verleden tijd en gaan vaak nog verder terug in de geschiedenis.

Door de verslagen van enkele afgelopen jaren kunnen belangstellenden kennis nemen van het reilen en zeilen van onze stedenband. Oude nieuwsbrieven onthullen hoe vroeger Toruners en Leidenaren elkaar vonden en wat zij samen beleefden. Voor nieuwe stedenbandfans is het niet eenvoudig het ontstaan en de ontwikkeling van onze stedenband te ontdekken.

In 1978 nam de Leidse gemeenteraad een motie aan om een band aan te gaan met een stad achter het ijzeren gordijn. Dat was 20 jaar later aanleiding voor een verhaal over de daaruit ontstane stedenband met Toruń en over die met Juigalpa in Nicaragua (van 1988). T.o.v. de veel oudere banden met Oxrord (van 1946) en Krefeld (1961) waren die als "alternatieve" stedenbanden te beschouwen.

Dat verhaal bevatte slechts enkele gegevens over de banden met Oxford en Krefeld. Het heeft de pers niet gehaald en is maar in zeer kleine kring verspreid. Daarna is de gedachte gerezen aan een boekje over alle stedenbanden, ook de jongste met East London (inmiddels Buffalo City genaamd) in Zuid Afrika.

Toen oud ambtenaar Wim van Stigt bereid bleek daaraan mee te werken kon met oud raadslid Cor Elzenga, die de banden met

Oxford en Krefeld heeft zien groeien, Carel van Ingen als stedenband ambtenaar en de schrijver van het verhaal over de alternatieve stedenbanden het werk ter hand genomen worden.

De verre vrienden van Leiden in de vijf partnersteden hebben zij in historisch perspectief geplaatst, daarbij geholpen door stedenbanders van daar en in Leiden. Dirk Jan Binnendijk, Wilbert Hettinga en Ton Uyl hebben voor het stuk over Toruń hun bijdrage geleverd. Ook Toruń-gangers van het eerste uur zoals Peter Labruyère konden wat laten zien van de eerste reis ten tijde van de staat van beleg in Polen.

Het streven is het boekje gereed te hebben als onze Poolse vrienden eind mei in Leiden komen. Met een Engelse samenvatting (en een Spaanse!), veel illustraties en overzichtelijke bijlagen is het ook voor hen best aardig. Bovenal is het bedoeld voor de Leidse stedenbanders van nu, van vroeger en in de toekomst.

Bob Lodder (mede auteur)

Vier korte nieuwsberichten

Don Quichotte in het Rembrandtjaar 2006

Op dit moment is een kleine werkgroep bezig om het stuk van Don Quichotte van Cervantes, gespeeld door het Toruńse poppentheatergezelschap Baj Pomorski, naar Leiden te halen.

Wat op dit moment bekend is, dat wij dit in samenwerking zullen doen met het LAK-theater in Leiden en De Regentes, het Zwembadtheater in Den Haag.

De datum van de voorstelling in Den Haag is op dinsdag 14 maart 2006 en op woensdag 15 maart 2006 is de voorstelling in Leiden!

Er moet nog veel gebeuren voor dit allemaal rond is, waaronder het regelen van sponsorgelden, opstellen van een publiciteitsplan, zoeken naar een goede accommodatie voor het gezelschap van 14 mensen, werkvergunningen regelen, uitwisselen van technische gegevens et cetera. Op dit moment zijn we nog op zoek naar een derde theater dat mee wil werken.

Wat drijft ons? Allereerst heb ik zelf in het theater van Baj Pomorski in Toruń twee voorstellingen van het poppentheater gezien en was verkocht. Dat poppentheater zo boeiend en spectaculair kon zijn wist ik niet.

Verder ontdekte ik dat er in Oost-Europa een heel eigen cultuur is van poppen-

theatergezelschappen. Polen is sinds mei 2004 lid van de EU.

Uitwisseling van elkaars cultuurbeleving is een van de doelen van de stedenband. Daar mogen we dan in maart 2006 eens echt even van proeven.

Kennisuitwisseling psycho-geriatrie

Uitwisseling verpleeghuis Toruń met het verpleeghuis Leythenrode in Leiderdorp. In de nieuwbouwwijk Na Skarpie staat een verpleeghuis dat op dit moment uit zijn jasje dreigt te groeien. Dit verpleeghuis wordt geleid door Grażyna Smiarowska. Gelukkig bevindt zij zich in de positie om een nieuw huis te bouwen voor ongeveer 100 bewoners. Zij is bezielde om er iets moois van te maken en wil zich met haar staf zoveel mogelijk oriënteren over de nieuwe benaderingswijzen van dementerende ouderen.

Op dit gebied is er in Nederland veel ontwikkeld, zoals realiteit oriëntatie training (R.O.T.), warme zorg en belevingsgerichte zorg zoals snoezelen. Het verpleeghuis Leythenrode, in de persoon van de verpleeghuisarts R. Kamerling, heeft in principe zich bereid gevonden om deze delegatie in het voorjaar te ontvangen.

Het Bewaarde Land

Ieder jaar weer organiseert Gert Jan de Bruin met zijn mensen een natuureducatief programma voor alle basisscholen in onze regio. Drie dagen lang worden de kinderen geconfronteerd met alles wat leeft en bloeit in de natuur, in het bijzonder in de Katwijkse duinen. Dit wordt op een zeer creatieve wijze vorm gegeven.

In Toruń is een natuur educatieve organisatie Tilia, die veel interesse toont in dit project. Saskia van Klundert, een van de medewerkers van Het Bewaarde Land, zal in oktober naar Toruń gaan om samen met de medewerkers te onderzoeken wat zij voor Tilia kan betekenen.

Met NIVON op pad

Afgelopen herfstreis zijn de verder voorbereidingen getroffen voor het uitzetten van een meerdaagse wandeltocht. Onder leiding van Aat Smits zal in juni 2005 de try-out van de wandeltocht plaatsvinden. De tocht loopt door de Wisła duinen van

Chełmno naar Toruń. Er wordt overnacht bij ecoboeren, in een kasteel en natuurlijk in het Poortgebouw in Toruń. De totale afstand zal ongeveer 80 km bedragen.

Ton Uijl

TREKTOCHT IN DE POOLSE BESKIDEN

Lezers van Leidse huis- aan huisbladen weten ongetwijfeld aan de hand van haar voortreffelijke plaatselijke publiciteit dat de Leidse afdeling van het NIVON, ofwel Nederlands Instituut voor Volksonwikkeling en Natuureducatie, eenvoudiger gezegd de Natuurvrienden, een maandelijks wandelcafé houdt in buurthuis de Pancrat aan de Middelstegegracht. Op een vrijdagavond wordt dan een lezing met video- of diaprojectie gegeven over spannende wandelbelevissen van het Pieterpad tot de Mont Blanc. Op 14 januari dit jaar hield een medewerker van het in Amsterdams gevestigde landelijk bureau van NIVON een presentatie over een recente reis door bergachtig Polen. Na zijn trektocht op de fiets door Polen in 2003 bezocht Peter van der Loos vorig jaar opnieuw het Poolse zuiden. Nu voor een tocht te voet door de voor Nederlanders vrij onbekende en stille bergen van de Słask Beskid en Żywiec Beskid. Hij maakte een eenzame rondreis langs enkele tientallen natuurvriendenhuisen van de Poolse zusterorganisatie

Bij de presentatie, bijgewoond door meer dan 70 belangstellenden, toonde hij ons plaatjes van Silezische houten kerkjes, mistige berghegelingen en prachtige vergezichten. Op zijn tocht liep hij vaak

over de kammen van de bergen, waar Polen aan Slowakije grenst. Het duurde soms enige dagen voor hij weer in een dorpje kwam en in de rustige maand juni zag hij maar heel weinig andere wandelaars. Wie zo in zijn eentje door de bergen van een vreemd land loopt is vooral op zichzelf aangewezen en geniet heel intens van de natuur.

Wie zin heeft om ook in de fraaie en afgelegen natuur van Zuid-Polen te wandelen, kan in juni 2005 mee met een georganiseerde voettocht door dit gebied. Peter overnachtte in Poolse natuurvriendenhuisen, waarvan de meeste in dit gebied het karakter van berghutten hebben, sommige overigens behoorlijk luxe. Er zijn maar liefst 185 van dergelijke accommodaties in Polen, inclusief natuurcampings. Sinds 2002 hoort de organisatie van Poolse natuurvrienden, de PTTK, tot de NFI. Dit staat voor Nature Friends International, waarvan het Nederlandse NIVON ook deel uitmaakt. Overigens bleek uit een van de ter inzage liggende gidsen dat ook Toruń een herberg van de PTTK heeft.

Als lid van de landelijke werkgroep Vakantieadviesbureaus, een NIVON-activiteit van vrijwilligers, verzamelt Peter zoveel mogelijk informatie over de Poolse natuurvriendenhuisen, die naast een gezellige atmosfeer een zeer uiteenlopend comfort bieden. De informatie is voor iedereen beschikbaar die op reis gaat naar Polen, o.a. via de website www.nivon.nl/vab. Zoek dan verder bij Vakantieadviesbureaus.

REIS NAAR ZUSTERSTAD TORUŃ VOOR GEÏNTERESSEERDE LEIDENAREN

In de komende herfstvacanties organiseert de Stedenbandstichting Leiden-Toruń voor de zevende keer de succesvolle busreis voor geïnteresseerden naar Toruń (Polen). Uit deze reizen zijn reeds diverse contacten tussen verenigingen en groepen voortgekomen.

De stedenband tussen Leiden en Toruń bestaat al ruim 15 jaar. In deze periode zijn vele uitwisselingscontacten gerealiseerd: scholieren, schakers, kunstenaars, basketballers, artsen, patiëntenverenigingen, koren, muziekgroepen, ijshockeysers, hardlopers etc. uit Leiden en Toruń hebben elkaar leren kennen.

Bezoek in herfstvakantie

Ook dit jaar nodigt de Stichting Stedenband Leiden-Toruń groepen (sport, cultuur, maatschappelijke organisaties, scholen etc.)

uit om in de herfstvakantie voor een vijftal dagen mee te gaan naar onze gastvrije, historische en monumentale partnerstad. Het vertrek is op dinsdagavond 18 oktober en de reizigers zijn zondagmiddag 23 oktober weer terug in Leiden.

Ook individuele personen met een belangstelling voor Toruń kunnen zich aanmelden. Het leggen van contacten en het ondernemen van gemeenschappelijke activiteiten (receptie, excursie, afscheidsfeest) staat centraal bij het bezoek. Om het bezoek goed voor te kunnen bereiden, is het van belang dat geïnteresseerden hun belangstelling vóór 1 mei 2005 kenbaar maken. Dit maakt het mogelijk tijdig een uitwisselingspartner in Toruń te zoeken.

In september wordt voor de deelnemers aan de reis een informatieavond belegd. De deelnamekosten zijn beperkt omdat de gemeente Leiden een bijdrage levert in de vervoerskosten.

Aanmelding: schriftelijk vóór 1 mei 2005 met opgave van aantal deelnemers.

Richten aan: Gemeente Leiden, t.a.v. Carel van Ingen, Postbus 9100, 2300 PC Leiden.

Inlichtingen

Carel van Ingen, contactambtenaar
Stedenband Leiden-Toruń, tel. (071) 516 70 29 (kantooruren)

Dirk Jan Binnendijk, voorzitter Stedenband Leiden-Toruń, tel. (071) 541 65 64 ('s avonds)

Carel van Ingen

JOODS ERFGOED IN POLEN

In 1999 reisde Angeline Joordens namens de wandelvereniging Nemo en de Amsterdamse stadswandelstichting Aardige Huizen mee op onze herfstbusreis naar Toruń. Zij stuurde ons informatie over een interessante en unieke themareis over joods erfgoed in Polen, die zij samen met de Polenkenner Pierre Feyten heeft samengesteld en zal begeleiden. De twaalfdaagse reis (inclusief de retourreis vanuit Nederland) vindt plaats van 2 tot 14 september.

Steden worden bezocht die eens de kern vormden van de joodse gemeenschap in Polen. Er is ook aandacht voor architectuur en cultuur. Een kindertehuis wordt bezocht en gesprekken worden gevoerd met Polen van allerlei herkomst.

Wij vatten het programma voor u samen. In Warschau worden het Joods Historisch Museum (het Gettomuseum) bezocht, het Monument voor de Helden van het Getto,

de Lane of Memory, de Umschlagplatz en de joodse begraafplaats en uiteraard het na de Tweede Wereldoorlog gereconstrueerde stadscentrum. In Lublin en omgeving staan een rondleiding door de oude stad en een bezoek aan concentratiekamp Maidanek op het programma.

Onderweg naar Włodowa bij de Oekraïense grens worden synagogen bezocht en een orthodoxe kerk. Vervolgens vindt een bezoek plaats aan het renaissancestadje Zamość, eens een zeer kosmopolitische plaats met joodse, Griekse en Armeense handelslieden. In de streek rond Wielkie Oczy zijn houten kerkjes zeer de moeite waard. De reis eindigt met enkele dagen in Krakau (Kraków op zijn Pools), met diverse rondleidingen, zoals de joodse wijk Kazimierz, het voormalige getto en de fabriek van Oskar Schindler.

Angeline Joordens is kunsthistorica, werkte als fysiotherapeute in Israël en de Centraal Israëlitische Ziekenverpleging in Amsterdam en Amstelveen, begeleidde sinds 2000 reizen naar Zuidwest-Polen. Pierre Feyten komt al 20 jaar in Polen, heeft een huis in Zuidoost-Polen en is bestuurslid van de Stichting Steun Kinderen in Polen.

De kosten van de rondreis bedragen 1.075 euro. Inbegrepen zijn de rondrit per luxe touringcar, de overnachtingen en alle maaltijden en de intensieve reisbegeleiding. Niet inbegrepen zijn de kosten van de retourreis per trein of vliegtuig vanuit Nederland (ongeveer 135 euro). Inlichtingen bij Angeline Joordens, email: ajoordens@zonnet.nl; tel. 020-6257907.

POOLSE GASTEN NAAR DEN HAAG

De jaarlijkse excursie van onze Poolse gasten tijdens hun verblijf in Leiden zal dit jaar voor het eerst niet naar Amsterdam gaan, maar naar Den Haag. Afhankelijk van de totale groepsomvang en individuele belangstelling zal groepsgewijs een stadswandeling worden gemaakt met uiteenlopende attracties en culturele bezienswaardigheden: Panorama Mesdag, Mauritshuis, Beelden aan Zee, Madurodam, enz.

Het is altijd aardig tijdens de wandeling ook te kunnen wijzen op enkele Poolse aspecten. Op dit moment schiet onze kennis te kort om daar veel over te zeggen.

In elk geval is er het monument voor Daniel Gabriel Fahrenheit, die na zijn overlijden (16 september 1736) op 50-jarige leeftijd in een anoniem armengraf in de Kloosterkerk aan het Lange Voorhout

werd bijgezet. De uit Gdańsk (Dantzig) afkomstige Fahrenheit kwam in 1702 in Amsterdam terecht als koopmansleerling, maar ontwikkelde zich er later tot natuurkundige en instrumentmaker. Op 6 juni 2002 werd tijdens een symposium in de Kloosterkerk door de Poolse ambassadrice een bronzen gedenkplaat onthuld met daarin een werkende thermometer.

Gerard Telkamp

VORIG JAAR IN BEELD

Voor de tweede keer heeft de Stichting Stedenband Leiden-Toruń een uitvoerig jaarverslag gemaakt. Dit om rekenschap af te leggen aan de achterban en de gemeente Leiden, de grootste subsidiegever. En om een beeld te geven van wat de activiteiten van de stedenband nu eigenlijk inhouden. Het verslag over 2004 geeft onder meer informatie over de wederzijdse uitwisselingen, de viering hier en in Polen van de toetreding tot de Europese Unie, voorlichtingsactiviteiten en relevante culturele evenementen in Nederland en het functioneren van de werkgroep van de Stichting. Belangstellenden kunnen een exemplaar aanvragen, eventueel ook nog dat van het jaar 2003, bij Carel van Ingen, Stadhuis, tel. 071-5167029, c.van.ingen@leiden.nl

KORENONTMOETING LEIDERDORP

De afgelopen tien jaar zijn we in Leiden verweerd met muziek en vooral zang uit Polen. Uit onze bloedeigen zusterstad Toruń noem ik een fantastisch groot gemengd kerkkoor, het adembenemende Fuga Mundi en het vorig jaar indrukwekkend optredende Astrolabium. Op het moment dat deze nieuwsbrief ter perse gaat, is nog niet bekend of we wederom verweerd worden met muziek uit Toruń zelf. Los daarvan is er in ieder geval eind juni een koor uit Polen in Leiden en omgeving te beluisteren. Het gaat om het gemengd koor Canto Grazioso uit Brodnica. Dit middelgrote stadje ligt een half uurtje rijden ten noordoosten van Toruń, waarmee het vele banden heeft. Zo had de lead zangeres van de Toruńse band Gribojedów, die een paar jaar geleden in Leiden optrad, ooit al als leerlinge van het lyceum van Brodnica in Leiderdorp gezongen. Canto Grazioso treedt op in het kader van de Leiderdorpse korenontmoeting, een festival dat dit jaar voor de vijfde keer wordt gehouden van 28 juni t/m 3 juli. De overige deelnemende koren zijn Appassionato en Pur Sang uit

Leiderdorp, Mispage uit Nieuwveen en het Shantykoor de Marconisten uit Leimuideren. Uit het buitenland komen de Cantantes uit Belgrado, het Collegium Canturum uit St. Petersburg, Vegyeskar uit Slowakije en the Cantata Singers uit St. Catherine's, Ontario, Canada. Vier openbare concerten vinden plaats woensdagavond 29 en donderdagavond 30 juni in de Dorpskerk in Leiderdorp en de Meerburgkerk in Zoeterwoude-Rijndijk. Het slotconcert is vrijdagavond 1 juli in de Stadsgehoorzaal aan de Breestraat in Leiden. De kaartverkoop start op 5 mei.

Canto Grazioso staat onder leiding van de dirigente Mirosława Barczewska. Al meer dan 25 jaar dirigeert zij het meisjeskoor van het Lyceum in Brodnica, waar in 1997 ook het gemengde jongerenkoor Canto Grazioso onder haar hoede kwam. Met het meisjeskoor of Canto Grazioso is zij vanaf 1993 bij elke korenontmoeting aanwezig geweest. Het Jongerenkoor Leiderdorp nam in 1999 deel aan de Leidse herfstbusreis naar Toruń voor een tegenbezoek. Canto Grazioso zingt een gemengd repertoire uit uiteenlopende perioden, met het accent op hedendaagse Poolse en buitenlandse composities. Voor nieuws en gegevens over de korenontmoeting is de website www.korenontmoeting.nl beschikbaar. Ook volgt informatie in de Leidse en regionale pers.

De deelnemende leden van Canto Grazioso zullen zoveel mogelijk in de Leidse Merenwijk worden ondergebracht. Het is mogelijk dat er op het laatst nog slaapplekken te kort zijn. Men wende zich tot de website of tel. 071-5315747

Gerard Telkamp

Colofon

Leiden – Toruń is de nieuwsbrief van de stedenbandgroep Leiden -Toruń en is bestemd voor iedereen die is geïnteresseerd in de stedenband. Deze nieuwsbrief heeft een oplage van 300.

Redactie: Gerard Telkamp, Joep Creyghton, Jan van Hulst. Aan deze nieuwsbrief werkte verder mee: Ton Uijl, Carel van Ingen, Bob Lodder.

Redactieadres : Postbus 9100, 2300 PC Leiden

Stedenbandwerkgroep Leiden-Toruń

Voorzitter: Dirk Jan Binnendijk, telefoon 071 - 541 65 64, djbinnendijk@xs4all.nl

Secretaris: Carel van Ingen, telefoon 071 - 516 70 29, fax 516 50 04, Postbus 9100, 2300 PC Leiden,

c.van.ingen@leiden.nl

Website: <http://go.to/stedenband>